

Årstidsfester

Titel	Årstidsfester
<p>Formål og historisk baggrund</p>	<p>Livet i Jernalderen var konstant underlagt årstiderne. Markerne skulle tilsåes, passes og høstes, nogle af dyrene slagtes osv. Hvis denne årsrytme blev forstyrret pga. krig, tørke, oversvømmelse eller lignende, kunne det få katastrofale følger – f.eks. hungersnød.</p> <p>For at sikre sig, at denne rytme ikke blev brudt, har jernalderens folk sikkert haft forskellige ritualer og ceremonier i forbindelse med deres arbejdsopgaver.</p> <p>I dag oplever vi ikke i samme grad afhængigheden af naturen eller årets cyklus. Vi forklarer den nok heller ikke med gudernes velvilje. Forløbet er tænkt som en mulighed for at leve sig ind i jernalderfolkets afhængighed af naturen og leve sig ind i deres forståelse af denne afhængighed.</p> <p>Nogle mulige årstidsfester kunne være:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Marts / April – solens genkomst / såfest ☐ April /Maj – såfest / grofest ☐ Juni – midsommer / Frejafest ☐ August/september – høstfest ☐ September/oktober – slagtning ☐ Oktober/november – mørkets og fortællingernes tid
<p>Elevgruppe</p>	<p>Dette undervisningsforløb henvender sig til alle elevgrupper. Blot skal arbejdet med håndværk være afpasset efter elevernes alder.</p>
<p>Tidsramme</p>	<p>Minimum 1 dag á 7 timer eller ophold af 2 eller 3 dages varighed med eller uden overnatning.</p>
<p>Omdrejningspunkt</p>	<p>Eleverne væves ind i et handlingsforløb med et højdepunkt som afslutning på opholdet – årstidsfesten, hvor man sikrer sig gudernes velvilje eller takker for den.</p>
<p>Handlingsforløb</p> <p>Generelt</p>	<p style="text-align: center;">Forløb på 1 dag</p> <p>Opholdet planlægges generelt ud fra hensyntagen til årstiden og hvilke opgaver, der løses i en jernalderfamilie og en jernalderlandsby på denne årstid. Det betyder også, at eleverne hjemmefra kan have forberedt sig på opholdet enten ved indsamling af frugt og bær, fremstilling af offergaver, amuletter eller lignende til brug ved ceremonien, musik og sang kan være planlagt hjemme eller man kan medbringe et slagtet lam, som skolen så skal partere og anvende i løbet af opholdet</p>

Årstidsfester

Introduktion:

1½ time

- Langhusene er indrettet, når skolen ankommer.
- Eleverne er inddelt i et antal familier / huse.
- Hver familie ”indkvarteres”, få og relevante, praktiske informationer gives.
- Alle samles herefter ved depotbygningen og iklædes dragter. (Det kan aftales at dragterne først tages på umiddelbart før ceremonien)
- Alle følges nu til marken, den hellige lund, stormandsgården eller offersøen, alt efter hvilken årstidsfest og fortælling, man tager udgangspunkt i.

Arbejdsforløb:

3½ timer

Der arbejdes nu på forskellige hold med aktiviteter såsom:

- Håndværk (fremstiller evt. offergaver)
- Landbrug (malker, sår, høster...)
- Madlavning (laver festmåltid)
- Ceremonihold (planlægger ceremoniens forløb, evt. med sang, musik og dans. Holdet skal involvere de øvrige arbejds hold og deres offergaver.)

Eleverne spiser medbragte madpakker på arbejds holdene efter aftale med instruktøren.

Afslutning:

2 – 2½ timertimer

- Alle samles i landsbyen eller på stormandsgården
- Festmåltid, som først præsenteres af madholdene
- Ceremoni ved ceremoniholdet. De øvrige arbejds hold med offergaver involveres
- Kommentering af forløbet i familierne.
- Oprydning i husene.
- Afrejse fra Jernaldermiljøet.

Forløb af 2 dages varighed

Generelt:

Opholdet planlægges generelt ud fra hensyntagen til årstiden og hvilke opgaver, der løses i en jernalderfamilie og en jernalderlandsby på denne årstid. Det betyder også, at eleverne hjemmefra kan have forberedt sig på opholdet enten ved indsamling af frugt og bær, fremstilling af offergaver, amuletter eller lignende til brug ved ceremonien, musik og sang kan være planlagt hjemme eller man kan medbringe et slagtet lam, som skolen så skal partere og anvende i løbet af opholdet.

Første dags formiddag:

2½-3 timer

- Indkvartering i familier i langhusene
- Eventuelt indretning af husene
- Praktiske informationer om husene og miljøet.

Årstidsfester

Første dags eftermiddag: 4 timer

- Iklædning af dragter ved depotbygningen
- Tilbage til familiens hus – familiens historie fortælles + tur i miljøet.
- Spisepause (madpakker)
- Fælles fortælling på marken, i den hellige lund, på stormandsgården eller ved søen alt efter hvilken årstidsfest man fejrer, og hvad indholdet er.
- Fælles oplæg til dagens arbejde og fordeling på aktiviteter / hold.

Der arbejdes nu med forskellige aktiviteter:

- Madhold i de enkelte huse. (Bl.a. fremstilling af ost fra køernes mælk, indsamling af bær, nødder, frø m.m.)
- Håndværk, bl.a. offergavefremstilling
- Landbrug (evt. slagtning, malkning, såning, høstet, høst)

2. dags formiddag: 3½ - 4 timer

Alle samles i landsbyen eller på stormandsgården.

Her gives oplæg til dagens aktiviteter og store begivenhed - årstidsfesten.

Der arbejdes nu på forskellige hold med aktiviteter såsom:

- Håndværk (fremstiller evt. offergaver)
- Landbrug (malker, sår, høster...)
- Madlavning (laver festmåltid)
- Ceremonihold (planlægger ceremoniens forløb, evt. med sang, musik og dans. Holdet skal involvere de øvrige arbejds hold og deres offergaver.)

Eleverne spiser medbragte madpakker på arbejds holdene efter aftale med instruktøren.

2. dags eftermiddag: 3 timer:

Alle samles i landsbyen eller på stormandsgården

- Vølven og Høvdingen byder velkommen
- Ceremoniholdet har lavet en fælles sang
- Festmåltidet præsenteres af madholdene og indtages
- Ceremoniholdet fører nu landsbyens folk til marken, søen, den hellige lund eller et andet sted, hvor ceremonierne skal foregå
- Ceremonier med inddragelse af familierne og arbejds holdene.
- Tilbage i husene laves en kommentering af forløbet i hver familie.
- Oprydning i husene.
- Afrejse fra Jernaldermiljøet.

Årstidsfester

Generelt:

Opholdet planlægges generelt ud fra hensyntagen til årstiden og hvilke opgaver, der løses i en jernalderfamilie og en jernalderlandsby på denne årstid. Det betyder også, at eleverne hjemmefra kan have forberedt sig på opholdet enten ved indsamling af frugt og bær, fremstilling af offergaver, amuletter eller lignende til brug ved ceremonien, musik og sang kan være planlagt hjemme eller man kan medbringe et slagtet lam, som skolen så skal partere og anvende i løbet af opholdet.

1. dags formiddag: 2½ - 3 timer

- Indkvartering i langhusene
- Eventuelt indretning af huset
- Praktiske informationer om huset og miljøet.
- Iklædning af dragter ved depotbygningen
- Tilbage til familiens hus – familiens historie fortælles + tur i miljøet.
- Spisepause (madpakker)
- Fælles fortælling på marken, i den hellige lund, på stormandsgården eller ved søen alt efter hvilken årstidsfest man fejrer, og hvad indholdet er.
- Fælles oplæg til dagens arbejde og fordeling på aktiviteter / hold.

1. dags eftermiddag: 4 timer

Der arbejdes nu med de forskellige aktiviteter:

- Madhold i de enkelte huse. (Bl.a. fremstilling af ost fra køernes mælk, indsamling af bær, nødder, frø m.m.)
- Håndværk, bl.a. offergavefremstilling
- Landbrug (evt.slagtning,malkning, såning, høslet, høst)

2. dags formiddag: 4 timer

Alle samles i landsbyen eller på stormandsgården. Her gives oplæg til dagens aktiviteter og morgendagens store begivenhed – årstidsfesten. Eleverne fordeles på nye aktiviteter / hold.

Der arbejdes nu med de forskellige aktiviteter:

- Madhold i de enkelte huse. (Bl.a. fremstilling af ost fra køernes mælk, indsamling af bær, nødder, frø m.m.)
- Håndværk, bl.a. offergavefremstilling
- Landbrug (evt.slagtning,malkning, såning, høslet, høst)

2. dags middag: 1 – 1½ time

Formiddagens arbejde afluttes med en middagspause med spisning i familierne.

2. dags eftermiddag: 2 – 2½ timer

Alle samles i landsbyen eller på stormandsgården. Her gives oplæg til eftermiddagens aktiviteter:

Årstidsfester

3. dags formiddag: 3½-4 timer

Hver familie / hvert hus er delt i to grupper. Den ene gruppe begynder at tilberede aftensmaden, medens den anden gruppe deltager i en række gamle lege. Midt på eftermiddagen bytter grupperne.

Alle samles i landsbyen eller på stormandsgården.

Her gives oplæg til dagens aktiviteter og store begivenhed - årstidsfesten.

Der arbejdes nu på forskellige hold med aktiviteter såsom:

- Håndværk (fremstiller evt. offergaver)
- Landbrug (malker, sår, høster...)
- Madlavning (laver festmåltid)
- Ceremonihold (planlægger ceremoniens forløb, evt. med sang, musik og dans. Holdet skal involvere de øvrige arbejds hold og deres offergaver.)

Eleverne spiser medbragte madpakker på arbejds holdene efter aftale med instruktøren.

3. dags eftermiddag: 3 timer

Alle samles i landsbyen eller på stormandsgården

- Vølven og Høvdingen byder velkommen
- Ceremoniholdet har lavet en fælles sang
- Festmåltidet præsenteres af madholdene og indtages
- Ceremoniholdet fører nu landsbyens folk til marken, søen, den hellige lund eller et andet sted, hvor ceremonierne skal foregå
- Ceremonier, hvor der forskellige familier og arbejds hold inddrages.
- Tilbage i husene laves en kommentering med hver familie af forløbet.
- Oprydning i husene.
- Afrejse fra Jernaldermiljøet.

Ideer til arbejdet på skolen

Forslag til aktiviteter:

Indsamling af bær/planter til brug under opholdet.

Slagtning før og nu

Årstidernes indvirkning på livet før og nu. Interviews med gamle bønder, husmødre og håndværkere.

Højtider/mærkedage før og nu – individuelt, i familien, i samfundet.

Tro og overtro og deres betydning for årets gang og vigtige begivenheder.

Årskalender / årets rytme i Jernalderen og nutiden.

Årstidsfester

Forslag til litteratur:

- Lone Hvass: Oldtiden i Danmark – Jernalderen.
- Jørgen Jensen: Danmarks Oldtid – ældre jernalder.
- Tacitus: Germania I og II.
- Vingsted Historiske værksted: Livet i jernalderen.
- Claus Buttenschøn og Olaf Ries: Ind i historien – Danmark og Verden – 1.
- Karsten Kjer Michaelsen: Jernalder i Danmark og Gudme.
- Margit Broust Jensen, Estrid Thomasson: Alle tiders jernalder
- Arne Kold: Årets gang.
- Ruth Gunnarsen: Vore gamle kalenderdage (Tro, overtro, fest og højtid i svundne tider).
- Lone Hvass: Dronning Gunhild – et moselig fra jernalderen
- Lotte Hedeager: Skygger af en anden virkelighed – oldnordiske myter
- Nordiske Gude- og heltesagn
- Palle Petersen: Grim – den lange rejse
- Cecil Bødker: Men i hvert fald i live (bind 1).
- Cecil Bødker: Fru Hilde (bind 2)